

Sygn. akt V ACa 346/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jacek Grela
Sędziowie:	SA Włodzimierz Gawrylczyk (spr.) SO del. Hanna Rucińska
Protokolant:	sekretarz sądowy Joanna Makarewicz

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa T. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...) w P. i (...) w B.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 19 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 606/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – (...) kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w B. adwokatowi M. K. kwotę 417,77 zł (czteryście siedemnaście złotych i siedemdziesiąt siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

V ACa 346/15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z 19 grudnia 2014 r. oddalił powództwo T. Z. przeciwko Skarbowi Państwa – (...) w P. i (...) w B. o zapłatę kwoty 90.000 zł z odsetkami oraz obciążył powoda kosztami procesu i kosztami udzielonej mu z urzędu pomocy prawnej.

Zasadnicze motywy wyroku są następujące:

Powód domagał się zasądzenia tej kwoty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę polegającą na naruszeniu jego godności osobistej i prawa do humanitarnego traktowania, twierdząc że doznał jej w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w (...) w B. w okresie od sierpnia do listopada 2012 r. i (...) w P. w okresie od marca do 26 czerwca 2013 r. Zarzucił, że choć był zakwalifikowany do grupy skazanych odbywających karę pozbawienia wolności po raz pierwszy w zakładzie zamkniętym w systemie programowego oddziaływania, umieszczono go w celi z osobami należącymi do subkultury więziennej i odbywającymi kolejne kary pozbawienia wolności, umieszczony był w zbyt ciasnej celi, w której na jedną osobę przypadało mniej niż 3 m^{((2))} powierzchni, przebywał z osobami palącymi, mimo że od wielu lat nie pali papierosów, nie zapewniono mu dostępu do ciepłej wody, światło było gaszone w celi o godz. 20.00, co uniemożliwiało utrzymanie warunków higieny osobistej, uniemożliwiało czytanie i pracę.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów postępowania. Podał, że powód miał zapewnioną powierzchnię w celi co najmniej 3 m², odbywał karę w warunkach zgodnych z przepisami prawa. Zaprzeczył, aby osadzeni mieli obowiązek zamykania okien, twierdził, że osadzeni mają prawo do ciepłej kąpeli raz w tygodniu, w celach jest dostęp do ciepłej wody, za zgodą dyrektora (...) cele są wyposażane dodatkowo m.in. w grzałki lub czajniki elektryczne umożliwiające podgrzanie wody. Wskazał, że powód przebywał w celach z osobami palącymi, bo złożył oświadczenie o rozpoczęciu używania tytoniu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód przebywał w (...) w B. w okresie od 4 września do 13 listopada 2012 r., a (...) w P. w okresie od 29 marca do 21 czerwca 2013 r. W tym czasie w tych jednostkach penitencjarnych nie występowało przeludnienie w celach. Powód przebywał w celach, w których na jednego osadzonego przypadało 3 m^{((2))} powierzchni. Został zakwalifikowany do uczestnictwa w terapii dla osób skazanych uzależnionych od alkoholu, w tym celu przebywał (...) w P., dziewięciokrotnie wziął udział w spotkaniach dla (...). Uczestniczył również w grupach terapeutycznych. W trakcie rozmów nie zgłaszał, by w trakcie spotkań było zagrożone jego bezpieczeństwo osobiste. W oddziale terapeutycznym przebywają także skazani nieodróżnieni pod względem przynależności do struktur nieformalnych. Powód został zapoznany ze specyfiką oddziaływań terapeutycznych. W momencie osadzenia (...) w P. złożył oświadczenie do akt osobowych, że jest osobą palącą, więc został zakwaterowany w celi z osobami palącymi. W czasie osadzenia w takiej celi nie zgłaszał z tego tytułu skarg. Ostatniego dnia pobytu w tym (...), tj. 21 czerwca 2013 r. złożył oświadczenie, że jest osobą niepalącą. W czasie pobytu powoda w (...) w B. pozwany dokonywał rozmieszczenia osadzonych w celach mieszkalnych, biorąc pod uwagę w szczególności decyzję klasyfikacyjną osadzonego, potrzebę zapewnienia porządku i bezpieczeństwa oraz zalecenia lekarskie, psychologiczne i rehabilitacyjne. Jednostki penitencjarne zapewniają osadzonym warunki dbania o higienę osobistą. Osadzeni korzystają co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpeli. Światło jest gaszone w celach o godz. 22.00.

Sąd ustalił ten stan faktyczny na podstawie dokumentów, zeznań świadka R. M. i częściowo na podstawie zeznań powoda. Sąd oddalił wnioski powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność pomiaru powierzchni cel, uznając że dowód ten jest zbędny w świetle zebranych dowodów z dokumentów, nadto pełnomocnik powoda nie wskazał specjalności biegłego.

W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powoda nie znajduje usprawiedliwienia w świetle ustalonego stanu faktycznego oraz w świetle art. 23, 24 i 448 k.c. Powód nie wykazał, aby zagrożone było jego bezpieczeństwo wskutek osadzenia z osobami należącymi do podkultury więziennej, nie wskazał żadnej konkretnej sytuacji, w której takie zagrożenie by wystąpiło. Jego twierdzenia są ogólnikowe. Nie wykazał on, by doznał naruszeń godności osobistej ze strony tych osób, nie składał skarg w czasie pobytu w jednostkach penitencjarnych. Ponadto umieszczenie osadzonego z innymi osobami, które deklarują przynależność do subkultury więziennej, nie jest bezprawne. Skoro powód deklarował, że jest osobą palącą, to umieszczenie go w celi z osobami palącymi nie naruszało jego dobra osobistego. Kiedy w dniu 21 czerwca 2013 r. zadeklarował, że jest osobą niepalącą, został umieszczony w celi z osobami niepalącymi. Warunki bytowe odbywania kary pozbawienia wolności były zgodne z wymogami art. 110 § 2 k.k.w.

Powód nie doznał krzywdy ze strony pozwanego. Dlatego Sąd oddalił powództwo na podstawie art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. i art. 6 k.c. i obciążył go kosztami zastępstwa procesowego jego oraz pozwanego.

Powód złożył apelację. Zaskarżył wyrok w punktach I i II. Domagał się zmiany wyroku przez uwzględnienie powództwa, wnosił o zasądzenie kosztów postępowania, ewentualnie wnosił o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Wnosił też o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa w celu ustalenia powierzchni cel, w których powód przebywał oraz ustalenia, czy cele spełniają warunek 3 m² powierzchni przypadającej na jednego osadzonego.

Powód zarzucił:

1/ niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. i art. 6 k.c. przez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w celu ustalenia powierzchni cel mieszkalnych, w których powód przebywał;

2/ naruszenie art. 278 k.p.c. przez zastąpienie dowodu z opinii biegłego dowodem prywatnym w postaci wydruku z historii rozmieszczenia z naniesionymi odręcznie adnotacjami o czasie pobytu powoda w poszczególnych celach oraz o powierzchni cel;

3/ naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów z pominięciem zeznań powoda, z których wynika rodzaj naruszonych dóbr osobistych i rozmiar ich naruszenia;

4/ naruszenie art. 23, 24 i 448 k.c. przez ich niezastosowanie wskutek uznania, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda.

Zdaniem skarżącego konieczne jest przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego w celu ustalenia, czy w celach, w których on przebywał, przypadają na jednego osadzonego 3 m² powierzchni, gdyż wydruk z historii rozmieszczenia z odręcznymi adnotacjami o powierzchni cel jest w świetle art. 245 k.p.c. tylko twierdzeniem pozwanego, a nie dowodem wskazującym powierzchnię cel. Wskutek oddalenia wniosku dowodowego nie została wyjaśniona ta istotna okoliczność sprawy.

Pozwany wnosil o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Wskazał, że fakt, iż powód nie przebywał w warunkach przeludnienia, wynika nie tylko z notatek służbowych i historii rozmieszczenia, ale także z tego, że nie były wydane wobec powoda decyzje na podstawie art. 110 § 2a k.k.w. o umieszczeniu w celach w warunkach przeludnienia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezpodstawna. Wskazane w niej wnioski i zarzuty nie mają usprawiedliwionych podstaw. Zebrane dowody pozwalają na ustalenie stanu faktycznego sprawy podanego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Trafnie pozwany zauważył, że fakt, iż powód nie przebywał w warunkach przeludnienia, wynika nie tylko z historii rozmieszczenia, ale także z tego, że nie były wydane wobec powoda decyzje na podstawie art. 110 § 2a k.k.w. o umieszczeniu w celach w warunkach przeludnienia. Sąd Apelacyjny wskazuje, iż fakt ten wynika także z innych dowodów, tj. ze złożonych przez pozwanego do akt sądowych notatek służbowych funkcjonariuszy pozwanego, z projektu oceny okresowej powoda, z odpisu oświadczenia powoda, że zaczyna palić wyroby tytoniowe, oświadczenia powoda z 21 kwietnia 2013 r. że jest osobą niepalącą, jak też z zeznań świadka R. M.. Powód nie kwestionował zeznań tego świadka. W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny oddalił złożony w apelacji wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w celu dokonania pomiaru powierzchni cel, w których powód przebywał.

Zeznanie powoda nie daje podstaw do zmiany tej oceny zaskarżonego wyroku. Wprawdzie Sąd Okręgowy dość lakonicznie ocenił jego zeznanie, ale z treści uzasadnienia wyroku wynika, że nie dał mu wiary, iżby pozwany naruszył jego dobra osobiste. Osadzenie w celi szpitalnej z osobami z subkultury więziennej i prowadzenie terapii w grupie

takich osób nie stanowi samo przez się o naruszeniu dóbr osobistych. Jego zeznanie o przeludnionych celach jest gołosłowne, nawet nie wskazał, które cele były przeludnione i w jakim okresie. O czystość cel powinni dbać sami osadzeni. Powód nie zakwestionował złożonych przez pozwanego dowodów w postaci odpisów oświadczeń powoda o tym, że jest osobą palącą, a potem – ostatniego dnia pobytu w jednostce penitencjarnej – że jest osobą niepalącą. Jego zeznanie, że został zmuszony do złożenia oświadczenia, że jest osobą palącą, jest niewiarygodne, zwłaszcza że nie składał skarg na przebywanie w celi z osobami palącymi tytoń. Nie składał on też skarg na zachowania się innych osadzonych wobec niego.

Sąd Apelacyjny podkreśla też, że powód przebywał we wskazanych w pozwie jednostkach penitencjarnych łącznie tylko około pięć miesięcy, nie wskazał żadnego przypadku naruszenia jego bezpieczeństwa, a w uzasadnieniu pozwu wskazał tylko zarzut, że było zagrożone jego bezpieczeństwo bo przebywał z osobami należącymi do podkultury więziennej (osobami grypsującymi), potem zaś jego pełnomocnik w piśmie z 19 listopada 2013 r. rozszerzył podstawę faktyczną powództwa, a jako dowód wskazał tylko zeznania powoda. W świetle innych wskazanych wyżej dowodów zeznanie powoda nie jest w pełni wiarygodne.

Mając powyższe argumenty na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. i zasądził na rzecz (...) koszty zastępstwa procesowego.

Pełnomocnik powoda złożył spis kosztów na kwotę 491,23 zł, z tego wynagrodzenie za pomoc prawną w kwocie 98,40 zł i koszty przejazdu w kwocie 392,83 zł zawierające podatek od towarów i usług. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw do podwyższenia kosztów przejazdu o podatek od towarów i usług, dlatego Sąd przyznał pełnomocnikowi powoda zwrot kosztów w łącznej wysokości 417,77 zł, z tego wynagrodzenie w żądanej kwocie 98,40 zł i zwrot kosztów przejazdu w kwocie 319,37 zł.